

Крізь сон він чув голос батька. Хотілося прокинутись і побачити, що все це насправді, але й уві сні розумів: неможливо. Мама ще вчора ввечері попередила, що батько привітає його з днем народження аж на вихідні. У дорослих після розлучення було домовлено: кожні другі вихідні — батьківські. Ніхто його, Артура, не питав, чи це йому підходить, а він був ще занадто юний, аби самотужки щось доводити в суді на розлученні. Та й не взяв його туди ніхто. Навпаки, відвезли до бабусі за сотні кілометрів на якийсь час. Мабуть, аби не заважав сваритися та речі батькові збирати.

На щастя, у мами траплялися нагальні справи, тож із батьком Артурові вдавалося бачитися частіше, аніж за отим графіком, який встановили дорослі. Інколи Артур жив у батька ледь не пів місяця, особливо якщо додати всі вихідні та дні посеред тижня, коли мама

кудись ішла чи їхала. І це його хоч трохи примиряло з тим ненависним розлученням.

Що ближче Артуру було до перехідного віку, то охочіше мати сплавляла його до батька. Особливо коли в її житті з'являвся якийсь черговий потенційний кавалер — тепер, наприклад, це був італієць Серджіо. Артуру це подобалось. Не Серджіо, звісно, а залишатися з батьком. Бо з ним насправду простіше, аніж із матір'ю: він не вимагає дослухатися до кожного свого слова, виконувати накази, навіть якщо ти з ними не згодний, і взагалі — не влаштовує істерик, які частенько трапляються з матір'ю.

Артур підозрює, що саме ця батькова м'якотілість і стала однією із причин розлучення. А ще гроші. Мати завжди дорікала, що батько заробляє мало, тож їй доводиться «вкалувати», аби вони мали за що жити. Слово «вкалувати» якнайповніше відповідало тому, що мати робила — вона була майстром перманентного макіяжу і маленькою голочкою колола клієнткам повіки, губи та брови. А після розлучення освоїла й уколи краси, тож тепер колола ще й ботокс і якісь інші препарати, назви яких Артур і не намагався запам'ятовувати. Йому часом доводилося сидіти в невеличкій кімнатці в її салоні, і він добре знав, чим та займається й за що отримує дуже пристойну плату.

Про те, що робить батько, у дитинстві доводилося лишень здогадуватися, але платили за це мало. І це

було зрозуміло не тільки з материних слів, а й із того, що він після розлучення жив у колишньому гуртожитку від свого підприємства й ніколи не смітив грошима, коли Артур залишався в нього. Батькове житло — квартира, перероблена з гуртожитської кімнатки — було невеличким, але й речей у нього було небагато. Тому Артур залишав там і деякі свої пожитки, аби не возити щоразу, коли їхатиме до батька на ночівлю.

Хлопець напіврозплющив очі. Темрява за вікном була густа й щільна. Здавалося, хтось вимкнув усі вуличні ліхтарі. Але час від часу посеред неї проривались якісь дивні спалахи. Артур вирішив, що ці спец-ефекти від того, що він розплющує, а потім міцно примружує очі. Інколи він любив так погратися, коли сон довго не приходив. Звечора заснув напрочуд швидко, тож тепер почувався жвавим, хоч вилазити з-під теплої ковдри не хотілося.

Сьогодні його день народження, по обіді він із кількома найближчими друзями піде в піцерію, мати навіть гроші звечора виклала, аби зранку перед роботою не забути. От тільки ж чого йому чітко й виразно вчувається батьків голос? Здається, і не спить уже. Щоправда, і сон пригадати не вдається, тому, може, справді йому таки снівся батько. Хоча навряд чи. Мабуть, як зазвичай: поїзд, що страшенно гуркоче й везе його, самотнього — єдиного на весь вагон пасажирів — кудись далеко. Артур ніколи не знає, куди саме. Після таких снів

він завжди прокидався втомленим і наляканим. Але коли приходив до пам'яті, то вже й не звертав уваги на нічні тривоги. Останнім часом узагалі звик і до одноманітності снів, і до своєї долі там — їзди в нікуди.

Голоси ставали чіткішими. Артур мружив очі, він усе ще побоювався, що остаточно прокинеться й не застане батька. Двері в його кімнату скрипнули, прочинилися, і хтось нахилився над ліжком:

— Артурчик, просыпайся, сынок!^{*} — то була мати, проте інтонації голосу трохи відрізнялися від звичних. Артур вирішив: тривога й одночасно турбота в її голосі — від того, що мама зараз вітатиме його зі святом.

«Могла б і по телефону, а обжиматися вже вечером, а то зараз розчуває мене і сама піде, а я перекидатимусь у ліжку, доки будильник не посигналізує підйом, щоб у школу не опоздать», — будильник Артур ставив на крайній термін, який дозволяв йому шурнути зубною щіткою по зубах, протерти двома пальцями очі і вскочити в джинси й худі. Сьогодні, з нагоди дняшки, вмие лице ретельніше і худі візьме фірмове, ліверпульське, що батько йому з відрядження привіз. Він туди потрапив уперше, бо тільки нещодавно змінив роботу.

^{*} Мова персонажів змінюється разом з ними — від російської до української — з початком повномасштабного вторгнення. Цей перехід підкреслює їхню трансформацію і зародження національної свідомості. — Прим. редколегії видавництва.

І спеціально поїхав у клубний магазин — знав, як Артур радітиме одягу з логотипом улюбленої команди. Поки шукав худі, пощастило автограф у Фабінью взяти, той саме на базу клубу поспішав. Батько не повірив, що такі зірки своїми ногами добираються, а не на крутих автівках під саму роздягальню під'їжджають. А може, то йому тоді так пощастило. «Треба буде папці ще раз спасіба сказати, що він не засцяв підійти й попросити підпис маркером на худі поставити. І треба таки встати раніше, щоб душ прийняти, бо автограф треба берегти, вдруг він стірку не переживе».

Артур прикинувся, що міцно спить. Сподівався, що вдасться відкараскатися від цього матиного прояву любові з нагоди його народження. З певного часу він дуже не любив оці її спроби пообійматися, а від поцілунків узагалі хотілося відмитися, і то негайно.

— Синку, прокидайся, є серйозна розмова, — таки почув він чітко й голосно батька і враз розплющив очі.

— Пап, а що ти тут робиш? — здивовано закліпав, бо ж уже був остаточно вирішив, що батьків голос йому наснився.

— Синку, тут така справа... Тільки не хвилюйся... Ти вже дорослий... Сьогодні тобі п'ятнадцять, і я тебе вітаю! На жаль, зараз не до святкування, тому казати, як є. Ти, головне, не хвилюйся, все буде добре! Але почалася війна. Ну, тобто вони полізли на нас із новими силами... Але ти не переживай. Думаю, все

це ненадовго, все-таки двадцять перше століття за вікном. Світ не допустить, щоб така махіна таку невелику країну, як ото ми, знищила. У Грузії он кілька днів усе це тривало... А територій наших вони вже й так нагребли... Я приїхав, щоб відвезти вас кудись подальше, де безпечніше. Харків — не найкраще місце зараз... Тут до кордону рукою подати, тому сюди вони запросто зможуть пробратися...

— Та ладно, не пугай ребенка! В крайнем случае постреляют день-другой и успокоятся! Это же смешно! Кто в нас будет стрелять — дядь Вова с тетей Светой из Белгорода? Или мой одноклассник Ромка из Ростова, с которым я на Новый год виделась, и мы ржали из этой истерии с войной, что специально подняли в соцсетях и на телевидении?

— Інго, це не істерія! Ввімкни мозок нарешті й знайди хоча б у телеграм, подивись, що пишуть. Бомблять навіть Луцьк і Львів! Не вдавай, що нічого не чула й не знаєш. І справді віриш, що тебе отут, під боком у них, залишать у спокої? Ти ж не наївна дурепа! Збирай документи, складай найнеобхідніше. Я заправився ще вчора, ніби передчував... Артуре, я завезу вас до матері, до твоєї бабусі Дарки, там і до кордону недалеко, раптом що, то доберетеся швидко.

— Я тебе уже пол утра талдычу: к твоей матери я не поеду! Она меня не любила еще тогда, когда мы с тобой жили вместе. Подозреваю, теперь вообще

ненавидит, — Інга рішуче смикнула головою, нібито цей жест мав поставити остаточну крапку в її рішенні.

— Слухай, ну не будь маленькою! Завези Артура до матері, побудь там — час покаже, що далі робити. Я ж, поки ви не в безпеці, сам не знаю, що робити: не можу ж іти у військкомат, а вас тут самих залишити. Бо якщо піду, потім хтозна, де я буду і чи хтось мені дозволить відлучатися.

— Ты как-то о нас не очень печалился, когда от нас уходил!

— Та й ти за мною не надто плакала! Давай краще не починай знову оці всі з'ясування, а речі свої збирай.

— Степа, не смейся мои тапочки! Ты всегда умел видеть худшее там, где его никогда не было. Это все политика. Никто против нас не пойдет! Там же у меня родни пол страны. Витька, племяш мой, на границе нашей уже три месяца стоит, он срочник. Думаешь, он сюда танком приедет? Куда? Под Изюм к бабушке? Он туда раньше каждое лето на каникулы приезжал, пока она жива была... Давай не выдумывай, никуда мы не поедem, тем более к твоей матери. Я не знаю, какие обстоятельства заставили бы меня к ней поехать! Даже война — слабый аргумент для этого, уж извини меня пожалуйста!

— Слухай, ти ж вічно в телефоні залипаєш, невже в твоєму інстаграмі ще ніхто не написав, що Харків бомблять? Ти сама не чула ніяких звуків?

— Я сплю в бирушах, у нас лифт шумный. Я бы и твоего звонка не услышала, если бы нога во сне не затекла и я из-за этого сама не проснулась. А телефон мой на подзарядке, эти старые айфоны так разряжаются быстро! Надо бы новый купить, но все времени не хватает: малому постоянно что-то надо, ты ж папа-праздник, это я всегда в курсах, что ему надо... Хотя со своим хроническим занудством ты даже не праздник, а праздничная воскресная литургия — это максимум. Вроде бы все красиво, все полезно, но та-а-а-ак скучно, что до конца не достойшь.

Поки батьки, як зазвичай, з'ясовували стосунки, Артур гортав повідомлення в телефоні й очам своїм не вірив. Здається, батько таки правий. Ожила й класна група у вайбері. Саньок питав, що робити і чи будуть сьогодні уроки, бо на Салтівці гучно і страшно, у квартирі його бабусі взагалі вікна винесло. Анжела Павлівна заспокоювала й обіцяла написати, щойно дирекція вирішить. А поки радила перебувати в максимально безпечних місцях.

Страх, липкий і тягучий, оселявся всередині Артура. Неймовірність того, що діється, і дивувала, і добряче лякала. Мати ж саме виглядала в ранкову темінь крізь шибку й категорично не погоджувалася з батьковим планом, доки горизонт щось не осяяло.

— Ой, а действительно, что это за сполохи?

— Ты біруші з вух дістань, ще й звук почувеш.

— Ой, да, бируши, а я ж думала, ты так тихо говоришь, чтоб Артурчика не разбудить. Блин, утро началось, как в цирке! Только не надо меня подмахивать из-за бируш.

— Та якось нема настрою. Синку, з днем народження тебе! — батько простягнув невеличкий пакунок.

— Да, кстати, это еще одна причина, почему мы не можем все бросить и куда-то ехать: Артур пригласил друзей в пиццерию. Это, по-твоему, нормально — пригласить и самому не явиться?

— Інго, ти знущаєшся, яка піцерія? Кажу ж тобі — відчини вікно. Хоч, здається, саме зараз трохи стихилося. Та й тут не порівняти з тим, як гупає на Салтівці, особливо в нас у районі.

— Я же тебе говорю: ничего страшного, уже все прекратилось, кон-чи-лось! Это только ты, как всегда, бздишь и голову в песок прячешь. И почему меня это не удивляет?

— Мам, там реально капец! Посмотри новости на конец-то... — пошепки, бо в горлі пересохло й повітря для слів бракувало, обізвався Артур.

— Да ты что? — вона кинулась у спальню по свій телефон.

— Артуре, вставай. Треба щось вирішувати, бо потім ми не виїдемо з міста, коли всі теж кинуться кудись їхати. Люди виїжджають, не всі ж такі сміливі, як наша мама. Є ще й такі страуси, як я. Документи, теплі речі,